

HØJESTERETS DOM

afsagt fredag den 20. februar 2026

Sag BS-31578/2025-HJR
(2. afdeling)

A
og
B
(advokat Helle Hald for begge)

mod

C
(advokat Andreas Bruun, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Odense den 18. januar 2024 (1-8071/2023) og af Østre Landsrets 8. afdeling den 12. december 2024 (S-282-24).

Procesbevillingsnævnet har den 24. april 2025 meddelt A og B tilladelse til at anke spørgsmålet om tortgodtgørelse til Højesteret.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Michael Rekling, Lars Hjortnæs, Oliver Talevski, Jens Kruse Mikkelsen og Peter Mørk Thomsen.

Sagen er behandlet skriftligt, jf. retsplejelovens § 387.

Påstande

Appellanten, A, har nedlagt påstand om, at indstævnte, C, skal betale 175.000 kr. med procesrente af 150.000 kr. fra den 18. februar 2024 og af 25.000 kr. fra den 16. juli 2025, subsidært stadfæstelse af byrettens dom, således at C skal betale 150.000 kr. med procesrente fra den 18. februar 2024.

Appellanten, B, har nedlagt påstand om, at C, skal betale 350.000 kr., subsidært 300.000 kr., med procesrente fra den 18. februar 2024. Den subsidiære påstand svarer til stadfæstelse af byrettens dom.

C har nedlagt påstand om stadfæstelse af landsrettens dom, således at tortgodtgørelsen fastsættes til 50.000 kr. til A og til 200.000 kr. til B.

Supplerende sagsfremstilling

Ved anklageskrift af 11. oktober 2023 blev der rejst sålydende tiltale mod C for (forhold 1) overtrædelse af straffelovens § 210, stk. 1, jf. stk. 3, § 216, stk. 2, jf. § 225 og § 222, stk. 1 og stk. 3, jf. § 225 samt § 232, stk. 1, 2. pkt.:

”[ved] i perioden fra ca. 22. august 2016 til 22. august 2019 på deres fælles bopæl, X-vej 103 i Odense, at have haft andet seksuelt forhold end samleje med sin dengang 8-10 årige biologiske datter, A, født den 22. august 2008, og ved uanstændigt forhold, at have krænket hendes blufærdighed, idet han ved udnyttelse af sin fysiske og psykiske overlegenhed, formåede A til, adskillige gange, i perioder ugentligt, at onanere tiltaltes lem, herunder flere gange til udløsning, ligesom tiltalte mange gange i forbindelse med at A onanerede ham, overtog og onanerede sit lem til udløsning, under As tilstedeværelse og påsyn, i hvilken forbindelse han i nogle tilfælde ramte hende på kroppen med sit sæd, ligesom tiltalte flere gange tungekyssede hende.”

Endvidere blev der rejst sålydende tiltale (forhold 2) for overtrædelse af straffelovens § 210, stk. 1, jf. til dels stk. 3, § 216, stk. 2, jf. til dels § 225, og § 222, stk. 1 og stk. 3, jf. til dels § 225 og § 232, og fra 1. marts 2022 § 216, stk. 2, 2. pkt., jf. til dels § 225:

”ved i perioden fra ca. 12. april 2018 til 24. juni 2023 på deres fælles bopæl, X-vej 103 i Odense, ved udnyttelse af sin fysiske og psykiske overlegenhed, ved

a. mange gange og ikke under 10-15 gange og senest den 24. juni 2023, at have haft sig samleje med sin dengang 11-13 årige biologiske datter, B, født den 12. april 2010,

b. adskillige gange, i perioder ugentligt, at have haft andet seksuelt forhold end samleje med sin dengang 8-13 årig biologiske datter, B, idet tiltalte slikkede hende i skridtet, indførte fingre i hendes skede, og formåede hende til at onanere tiltaltes lem, ligesom tiltalte formåede hende til at sutte på sit lem,

c. mange gange, ved uanstændigt forhold at have krænket hendes

blufærdighed, idet tiltalte onanerede sit lem til udløsning, under Bs tilstedeværelse og påsyn, i hvilken forbindelse han i nogle tilfælde ramte hende på kroppen med sit sæd, ligesom tiltalte flere gange tungekysede hende.”

C blev ved byrettens dom af 18. januar 2024 fundet skyldig i de rejste tiltaler i anklageskriftet, dog således at henvisningen til straffelovens § 222 udgik, ligesom retten vedrørende forhold 2a lagde til grund, at C første gang havde samleje med B, da hun var fyldt 12 år. Han blev straffet med fængsel i 8 år og pålagt at betale tortgørelse med 150.000 kr. til A og med 300.000 kr. til B. Det anføres i dommens begrundelse bl.a.:

”Begge piger har forklaret, at overgrebene startede, da de var ”rigtig små”, 8 år, og ikke vidste, hvad det var, der foregik. Retten lægger dette til grund, ligesom retten i overensstemmelse med As forklaring, der støttes af tiltaltes forklaring lægger til grund, at overgrebene mod hende stoppede da hun var omkring 10 år. For Bs vedkommende lægger retten til grund, at overgrebene stod på fra B var 8 år til den 24. juni 2023, hvor hun var fyldt 13 år.

Retten lægger ligeledes begge pigers erindring om, at overgrebene foregik på ugentlig basis, nemlig i forhold 1 ofte i weekenden og i forhold 2 ofte onsdag eller torsdag, når A ikke var hjemme.

Tiltalte har erkendt sig delvis skyldig i forhold 1, idet han har forklaret, at han i en periode på 1-1½ år flere gange, højst 10-15, har onaneret mens A var til stede, og at han i ét tilfælde fik A til at onanere sit lem. A har forklaret, at hun mange gange skulle give tiltalte en ”hånder”, at han herunder fik udløsning, at hun herudover skulle ligge ved siden af ham og kysse, også tungekysse ham, mens han selv onanerede. A har desuden forklaret, at der herved nogen gange kom sæd på hendes mave og lår. Tiltalte findes herefter skyldig i anklageskriftets forhold 1.

Tiltalte har i forhold 2 forklaret, at forholdet først begyndte, da B var 11 år, og at han ikke havde samleje med B før efter hun var fyldt 12 år. Retten lægger som anført til grund, at forholdet startede, da B var 8 år. I forbindelse med anmeldelsen oplyste B at de egentlige samlejer begyndte da hun var 12 år, og hun har forklaret, at det begyndte i sommerferien forud for at A skulle på efterskole, hvilket efter det oplyste var i 2022. Retten lægger herefter i forhold 2a til grund, at B var fyldt 12 år, da tiltalte begyndte at have samleje med hende. Tiltalte har i øvrigt erkendt, at det, der er beskrevet i anklageskriftets forhold 2 er sket, og er alene uenig i omfanget heraf. Retten lægger som anført Bs forklaring

om periode og hyppighed til grund, og tiltalte findes derfor i øvrigt skyldig efter anklageskriftet.

...

Ved straffastsættelsen lægger retten vægt på, at der er tale om overgreb begået mod biologiske børn i en periode på i alt 7 år, 2 år for As vedkommende og 5 år for Bs vedkommende. For begge begyndte overgrebene da de var små, 8 år. De boede alene med tiltalte. Han var deres primære omsorgsperson og de var således helt i hans varetægt og måtte i de anførte perioder leve de seksuelle overgreb som en del af deres hverdag. Uanset, at tiltalte har forklaret, at han var klar over at det var forkert og agtede at tilstå, hvis det blev opdaget, fortsatte det, og karakteren af overgrebene eskalerede fra andet seksuelt forhold til egentligt samleje, indtil det den 24. juni 2023, samme dag som tiltalte for sidste gang voldtog B, blev opdaget og anmeldt af D.

Herefter finder to af rettens dommere, at straffen kan udmåles til fængsel i 8 år. En af rettens dommere finder efter forholdenes grovhed, hyppighed og tidsmæssige udstrækning, at straffen bør udmåles til fængsel i 9 år.

Der afsiges dom efter stemmeflertallet.

...

Retten tager erstatningspåstandene til følge som nedenfor bestemt, således at der til A udmåles en erstatning for tort efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, jf. stk. 1 på 150.000 kr. og for Bs vedkomme på 300.000 kr. Retten har ved fastsættelsen af erstatningen lagt vægt på, at der er tale om grove seksuelle krænkelser, begået over en længere periode og at krænkelserne er begået af de forurettedes far, i hvis varetægt de var. Retten har desuden vedrørende Bs erstatning lagt vægt på, at der dels var tale om krænkelser i en 5-årig periode, dels at der var tale om samleje."

Byrettens dom blev stadfæstet af Østre Landsret ved dom af 12. december 2024, dog således at C i tortgodtgørelse skulle betale 50.000 kr. til A og 200.000 kr. til B. I landsrettens dom anføres bl.a.:

"Landsretten finder det herefter som byretten bevist, at tiltalte i perioden fra 2016-2019 på ugentlig basis formåede A, der ved gerningsperiodens begyndelse netop var fyldt 8 år, til at onanere sit lem, herunder flere gange til sædafgang, at han i hendes nærvær og påsyn selv onanerede sit lem til sædafgang, i hvilken forbindelse han nogle

gange ramte hende på kroppen med sin sæd, samt at han flere gange tungekyssede hende.

...

Landsretten finder, at [B] har afgivet en troværdig og detaljeret forklaring. Hun har forklaret uden overdrivelse om seksuelle handlinger foretaget af tiltalte og om de nærmere omstændigheder i den forbindelse, herunder hvordan, hvor og hvor ofte de fandt sted, og landsretten finder det herefter samt af de grunde, byretten i øvrigt har anført, bevist, at tiltalte har gjort sig skyldig i tiltalen i det af byretten fastslåede omfang, herunder at tiltaltes samlejer med B først begyndte, da hun var fyldt 12 år.

...

Fem voterende finder straffen passende. Én voterende finder, at straffen skal nedsættes til fængsel i 7 år.

Efter udfaldet af stemmeafgivningen stadfæstes byrettens bestemmelse om, at tiltalte straffes med fængsel i 8 år. Samtlige voterende har ved strafudmålingen lagt vægt på samme momenter som byretten.

...

Efter de juridiske dommeres bestemmelse skal tiltalte under hensyn til forholdenes grovhed og omfang betale 50.000 kr. til A og 200.000 kr. til B."

Retsgrundlag

Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1 og stk. 2, 1. pkt., er sålydende:

"§ 26. Den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, skal betale den forurettede godtgørelse for tort.

Stk. 2. Ved fastsættelsen af godtgørelsen kan det tillægges vægt, at krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af bestemmelser i straffelovens kapitel 23 eller 24, herunder at krænkelsen er begået over for en person under 18 år. ..."

Bestemmelsen i erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, blev indsat ved lov nr. 436 af 7. juni 2001 med følgende ordlyd:

"Stk. 2. Ved fastsættelsen af godtgørelsen kan det tillægges vægt, at krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af bestemmelser i straffelovens kapitel 23 eller 24."

Det fremgår af lovforslagets almindelige bemærkninger bl.a. (Folketingstidende 2000-01, tillæg A, lovforslag nr. L 143, s. 3521):

"4.1.9. Tortgodtgørelse

Efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, betale den forurettede godtgørelse for tort. "Tort" er navnlig en krænkelse af selv- og æresfølelsen, dvs. en persons opfattelse af eget værd og omdømme. I praksis ydes der navnlig tortgodtgørelse efter erstatningsansvarsloven for ærekrænkelser mv., frihedsberøvelse og sædelighedsforbrydelser. Tortgodtgørelse udmåles under hensyn til krænkelsens grovhed, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt.

Ved voldtægt eller voldtægtslignende forbrydelser lægges der ved udmålingen af godtgørelsens størrelse bl.a. vægt på, om forbrydelsen blev fuldbyrdet, om der er anvendt vold i større eller mindre omfang, om forurettedes børn eller andre nære pårørende har overværet forbrydelsen, om voldtægten mv. har været mere end ganske kortvarig, om forurettede var meget ung eller gammel, om forbrydelsen har medført en særlig ydmygelse af forurettede, om forurettede på grund af gerningsmandens forhold har skullet igennem en særligt belastende efterforskning, om forurettede har været nødt til permanent eller midlertidigt at skifte bolig, og om forurettede på grund af forbrydelsen har modtaget behandling/terapi.

Der er en omfattende retspraksis vedrørende udmåling af tortgodtgørelse ved sædelighedsforbrydelser. Det aktuelle udmålingsniveau kan i hovedtræk beskrives således, at der i "normale" tilfælde af fuldbyrdet voldtægt ydes en godtgørelse på 30.000 kr. Ved meget grove tilfælde kan godtgørelsen stige op til 35.000 kr. og i ganske særlige tilfælde (f.eks. hvis flere gerningsmænd har deltaget) op til 40.000 - 45.000 kr. eller højere. Ved forsøg på voldtægt er godtgørelsen normalt på 15.000 - 20.000 kr., bl.a. afhængigt af, hvor langt gerningsmanden er kommet i sit forsøg på at tiltvinge sig samleje med ofret, samt forholdets grovhed i øvrigt. Ved incest med mindreårige udmåles tortgodtgørelsen som regel til mindst 10.000 kr., efter omstændighederne dog til et noget højere beløb.

Arbejdsgruppen finder, at de godtgørelsesbeløb, der i praksis udmåles ved sædelighedsforbrydelser mv., formentlig ofte kan opleves som urimeligt lave, når de ses i lyset af den krænkelse, den forurettede har været udsat for. En sædelighedsforbrydelse kan i særlig grad virke krænkende for forurettede.

Arbejdsgruppen foreslår på denne baggrund, at der til § 26 føjes en ny bestemmelse, hvorefter det ved fastsættelse af tortgodtgørelsen kan tillægges særlig vægt, at krænkelsen er begået ved en overtrædelse af straffelovens kapitler 23 - 24, dvs. forbrydelser mod kønssædeligheden og forbrydelser i familieforhold, herunder navnlig incest. Der bør efter arbejdsgruppens opfattelse med baggrund heri som udgangspunkt sigtes mod en fordobling af godtgørelsesbeløbene i forhold til det hidtidige niveau i tilsvarende tilfælde ved sædelighedsforbrydelser mv., jf. ovenfor. Fastsættelsen af godtgørelsen skal i øvrigt fortsat ske ud fra en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder i den enkelte sag."

Ved lov nr. 140 af 28. februar 2018 blev bestemmelsens stk. 2 nyaffattet. Med ændringen fik bestemmelsen følgende ordlyd:

"Stk. 2. Ved fastsættelsen af godtgørelsen kan det tillægges vægt, at krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af bestemmelser i straffelovens kapitel 23 eller 24, herunder at krænkelsen er begået over for en person under 18 år."

Ændringen – der trådte i kraft den 1. april 2018 og finder anvendelse på erstatningsansvar for skader efter lovens ikrafttræden, jf. ændringslovens § 5, stk. 1 og 4 – havde til formål at forhøje niveauet for godtgørelse i sager om seksuelle krænkelser, herunder seksuelle krænkelser af børn. Det fremgår af lovforslagets bemærkninger til lovændringen bl.a. (Folketingstidende 2017-18, tillæg A, lovforslag nr. L 31, s. 11-14 og 21-22):

"2.3. Forhøjelse af tortgodtgørelse i sager om seksuelle krænkelser

...

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser

Det følger af regeringsgrundlaget "For et friere, rigere og mere trygt Danmark" (november 2016), at mulighederne for ofres adgang til erstatning og godtgørelse skal forbedres.

2.3.2.1. Vurderingen af, på hvilket specifikt niveau tortgodtgørelserne i sager om seksuelle krænkelser bør ligge, for at de opleves som rimelige, er særdeles vanskelig at foretage, idet den tort, der er lidt, ikke kan opgøres i et bestemt pengebeløb. Det er således i sidste ende et politisk spørgsmål, hvilket generelt niveau godtgørelserne bør ligge på.

Niveauet for godtgørelsen afspejler de enkelte overtrædelsers grovhed, og niveauet for tortgodtgørelse for bestemte seksuelle krænkelser kan således ikke vurderes isoleret fra niveauerne for tortgodtgørelser for an-

dre seksuelle krænkelser. Isolerede ændringer af niveauet for tortgodtgørelse i forhold til enkelte krænkelser bør således foretages under hensynstagen til niveauerne for andre krænkelser for at undgå, at der opstår en ubalance i forhold til godtgørelsesniveauet i andre sager.

...

2.3.2.3. Der er omfattende retspraksis vedrørende udmåling af tortgodtgørelse i sager om seksuelle krænkelser af børn. Retspraksis viser, at i de groveste sager om seksuelle overgreb mod børn i familieforhold som i den såkaldte Brønderslevsag, jf. Vestre Landsrets dom af 15. december 2011, gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2012, side 998, bliver der tilkendt omkring 100.000 kr. i tortgodtgørelse. Både tiltalte biologiske datter og steddatter fik tilkendt 100.000 kr. for grove tilfælde af seksuelle overgreb over en årrække. Der er dog også enkelte eksempler fra retspraksis, som viser, at tortgodtgørelserne kan stige til 200.000 kr., jf. den såkaldte Rebildsag, jf. Vestre Landsrets dom af 27. september 2012, gengivet i Tidsskrift for Kriminalret 2012, side 1128/1, hvor tiltalte biologiske datter og søn hver blev tilkendt 200.000 kr. for grove seksuelle overgreb over en årrække.

Der er enkelte eksempler i retspraksis, hvor tortgodtgørelsen i sager om seksuelle krænkelser af børn er fastsat til 30.000 kr. Eksempelvis blev forurettede i Vestre Landsrets dom af 21. maj 2012, gengivet i Tidsskrift for Kriminalret 2012, side 779, tilkendt 30.000 kr. for en række seksuelle overgreb begået af hendes far. I Østre Landsrets dom af 9. oktober 2013, gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2014, side 214, blev forurettede for et enkelt tilfælde af voldtægt begået af hendes far tilkendt 30.000 kr. Forurettede var 11 år på tidspunktet for overgrebet. Ligeledes blev forurettede i Østre Landsrets dom af 7. december 2007, gengivet i Tidsskrift for Kriminalret 2008 side 180, tilkendt 50.000 kr. i tortgodtgørelse for seksuelle overgreb over flere år begået af hendes plejefar. Forurettede var 15-17 år mens overgrebene fandt sted.

I sager om voldtægt af voksne viser gennemgangen af retspraksis, at der typisk for ét tilfælde af voldtægt fastsættes en tortgodtgørelse på mellem 50.000-80.000 kr., som i grove tilfælde af voldtægt kan stige til 120.000 kr. I modsætning til sager om seksuelt misbrug af voksne, vil der i sager om seksuelt misbrug af børn i familieforhold typisk være tale om gentagne tilfælde af seksuelle overgreb begået over en årrække af en person, som barnet har et tillids- eller afhængighedsforhold til. Niveauerne for tortgodtgørelse synes ikke at afspejle denne forskel.

Flere interessenter har tilkendegivet, at andet seksuelt forhold end samleje kan være ligeså indgribende for et barn som fuldbyrdet samleje.

Sondringen mellem samleje og andet seksuelt forhold end samleje i straffeloven er den samme, uanset om det seksuelle misbrug er begået over for en voksen eller over for et barn. Niveauet for tortgodtgørelser for andet seksuelt forhold end samleje med et barn ligger på 5.000-40.000 kr. Niveauet for andet seksuelt forhold end samleje med en voksen ligger på 10.000-40.000 kr. Dermed er niveauerne næsten de samme for andet seksuelt forhold end samleje med et barn som for andet seksuelt forhold end samleje med en voksen. Retspraksis synes således ikke at tage hensyn til, at et barn kan opleve andet seksuelt forhold end samleje som ligeså indgribende som fuldbyrdet samleje. Hertil kommer, at retspraksis vedrørende andet seksuelt forhold end samleje med et barn ikke synes at tage hensyn til, at der ved seksuelt misbrug af børn ofte er tale om mange overgreb over en lang årrække, hvilket sjældent er tilfældet ved andet seksuelt forhold end samleje med voksne.

Justitsministeriet finder, bl.a. på baggrund af de under pkt. 2.3.2.2 omtalte drøftelser med relevante interessenter på området, at niveauet for tortgodtgørelse i sager om seksuelle krænkelser af børn, særligt i familieforhold, kan forekomme lavt sammenlignet med niveauerne for andre krænkelser, herunder særligt seksuelle krænkelser af voksne. Det bemærkes i den forbindelse, at der i sager om freds- og ærekrænkelser tilkendes 10.000-100.000 kr. i tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26. Der henvises i den forbindelse til Justitsministeriets redegørelse til Retsudvalget om niveauet for økonomisk kompensation til ofre for urigtige historier i medierne, REU Alm. del, bilag 109, 2013-14.

Retspraksis viser, at der særligt i sager om seksuelt misbrug af børn i familie- og plejeforhold er tale om mange overgreb over en lang årrække begået af en person, som barnet har et tillids- og afhængighedsforhold til, og hvor barnet således ikke kan flygte fra overgrebene. Retspraksis viser samtidig, at disse omstændigheder også kan forekomme uden for familieforhold, hvor tiltalte eksempelvis regelmæssigt har passet barnet, eller har haft en venskabelig eller familiemæssig relation til forurettedes familie, og således regelmæssigt har haft kontakt med barnet.

Justitsministeriet finder, at der ved fastsættelsen af tortgodtgørelser i sager om seksuelle krænkelser af børn udover krænkelsens grovhed, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt også særligt bør tages hensyn til den tidsmæssige udstrækning af overgrebene, antallet af overgreb, barnets alder og tillids- og afhængighedsforholdet mellem offer og gerningsperson. Domstolene kan allerede i dag ved fastsættelsen af tortgodtgørelsen i sager om seksuelle krænkelser af børn tillægge disse momenter vægt. Derudover bør det tillægges vægt, at også andet seksuelt forhold end samleje med et barn over en årrække

kan være meget traumatiserende for barnet, da barnet kan have svært ved at sondre mellem de forskellige former for seksuelt misbrug.

2.3.2.4. Justitsministeriet er endvidere af den opfattelse, at der bør ske en generel forhøjelse af tortgodtgørelsesniveauerne i sager om seksuelle krænkelse. Vurderingen af, på hvilket specifikt niveau tort og krænkelsesgodtgørelser bør ligge, for at de opleves som rimelige, er som nævnt vanskelig at foretage, idet den tort eller krænkelse, der er lidt, ikke kan opgøres i et bestemt pengebeløb. Det er således i sidste ende et politisk valg, hvilket niveau tortgodtgørelserne bør ligge på.

Henset til at niveauerne ikke har været reguleret i 15 år, er det Justitsministeriets opfattelse, at tortgodtgørelsesniveauet for alle seksuelle krænkelse bør forhøjes med ca. 1/3 i forhold til det niveau, der er forudsat i bemærkningerne til lov nr. 963 af 7. juni 2001, som er gengivet ovenfor under pkt. 2.3.1.3. Herved tages der bl.a. hensyn til den lønudvikling, der har været i denne periode.

Herudover finder Justitsministeriet, at godtgørelsesniveauerne i sager om fuldbyrdet voldtægt bør forhøjes med yderligere ca. 1/3 for at afspejle disse overtrædelsers særligt alvorlige karakter. Tortgodtgørelsen i en sag om fuldbyrdet voldtægt bør således som udgangspunkt være ca. 100.000 kr.

2.3.2.5...

...

Justitsministeriet er af den opfattelse, at niveauerne for tortgodtgørelse i sager om seksualforbrydelser bør udvikle sig i takt med den almindelige lønudvikling. Det er således uhensigtsmæssigt, hvis tilkendegivelser om tortgodtgørelsesniveauerne i forarbejderne til erstatningsansvarsloven indebærer, at godtgørelsesniveauerne stagnerer på det angivne niveau, og at der således ikke tages hensyn til den almindelige lønudvikling.

2.3.3. Lovforslagets udformning

2.3.3.1. Erstatningsansvarslovens § 26 overlader domstolene et vidt skøn ved udmålingen af godtgørelser. Niveauerne for godtgørelserne er således ikke reguleret i selve erstatningsansvarsloven, men der er tilkendegivelser i bemærkningerne til erstatningsansvarslovens § 26 om niveauerne for godtgørelserne. Tortgodtgørelse bør som hidtil fastsættes af domstolene ud fra et samlet skøn over den konkrete sags omstændigheder, og niveauerne bør som hidtil udvikle sig gennem domstolernes praksis.

Der foreslås imidlertid en nyaffattelse af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2. Det fastholdes i det foreslåede nye § 26, stk. 2, at der ved fastsættelsen af godtgørelsens størrelse kan lægges vægt på, om der er sket en overtrædelse af straffelovens kapitel 23 om forbrydelser i familieforhold, f.eks. incest, eller kapitel 24 om seksualforbrydelser, f.eks. voldtægt. Herudover foreslås det, at det understreges i erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, at det ved fastsættelsen af tortgodtgørelser også kan tillægges vægt, at den seksuelle krænkelse er begået over for en person under 18 år.

...

2.3.3.3. Tilføjelsen til erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, hvorefter det ved fastsættelsen af tortgodtgørelser også kan tillægges vægt, at den seksuelle krænkelse er begået over for en person under 18 år, indebærer, at domstolene ved vurderingen af tortgodtgørelsen i sager om seksuelle krænkelser af børn udover krænkelsens grovhed, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt kan lægge vægt på antallet af overgreb, den tidsmæssige udstrækning af overgrebene, barnets alder, og at overgrebene er begået af en person, som barnet har et særligt tillids- eller afhængighedsforhold til. Selvom retspraksis viser, at disse momenter allerede i dag kan spille ind i forhold til fastsættelsen af tortgodtgørelser i disse sager, er der fundet behov for at præcisere, at der ved fastsættelsen af en tortgodtgørelse i disse sager kan lægges vægt på disse momenter.

Herudover kan det tillægges vægt i disse sager, at andet seksuelt forhold end samleje over en årrække kan være meget traumatiserende for et barn, da barnet kan have svært ved at sondre imellem de forskellige former for seksuelt misbrug.

Endelig er formålet med tilføjelsen til erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, at der i sager om grove tilfælde af seksuelle misbrug af børn, som strækker sig over en årrække, og hvor forurettede har et tillids- eller afhængighedsforhold til gerningsmanden, skal gælde en nedre grænse på 150.000 kr., for tortgodtgørelserne. Det er således hensigten med lovændringen at undgå, at der i disse sager tilkendes tortgodtgørelser, som af ofrene opleves som urimeligt lave.

Den nedre grænse på 150.000 kr. i disse sager er fastsat med afsæt i bl.a. tortgodtgørelsesniveauerne i sager om seksuelle krænkelser og under hensyntagen til den generelle forhøjelse af tortgodtgørelsesniveauet med ca. 1/3 og forhøjelsen med ca. 2/3 i sager om fuldbyrdet voldtægt,

som der lægges op til med lovforslaget. Beløbet er udtryk for 2017-niveau og bør således reguleres i overensstemmelse med den almindelige lønudvikling i overensstemmelse med principperne i erstatningsansvarslovens § 15.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3 og bemærkningerne hertil.

...

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

...

Til § 3

Til nr. 1

Erstatningsansvarslovens § 26, jf. lovbekendtgørelse nr. 266 af 21. marts 2014, indeholder regler om tort- og krænkelsesgodtgørelse. Det følger af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, at der kan tilkendes tortgodtgørelse, såfremt der er sket en retsstridig krænkelse af en persons frihed, fred, ære eller person. Efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, kan der ved fastsættelsen af godtgørelsens størrelse lægges vægt på, om der er tale om en overtrædelse af straffelovens kapitel 23 om forbrydelser i familieforhold, f.eks. incest, eller kapitel 24 om seksualforbrydelser, f.eks. voldtægt.

Der foreslås en nyaffattelse af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2. Det fastholdes i den foreslåede § 26, stk. 2, at der ved fastsættelsen af godtgørelsens størrelse kan lægges vægt på, om der er sket en overtrædelse af straffelovens kapitel 23-24 om forbrydelser i familieforhold eller seksualforbrydelser. Herudover foreslås det, at det understreges i erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, at det ved fastsættelsen af tortgodtgørelser også kan tillægges vægt, at den seksuelle krænkelse er begået over for en person under 18 år.

Hensigten med at nyaffatte bestemmelsen er, at tortgodtgørelsesniveauerne i alle sager om seksuelle krænkelse som udgangspunkt skal forhøjes med ca. 1/3 i forhold til niveauerne efter 2001-ændringen af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2. Endvidere skal godtgørelsesniveauerne i sager om fuldbyrdet voldtægt som udgangspunkt forhøjes med yderligere ca. 1/3 for at afspejle disse overtrædelsers særligt alvorlige karakter.

Af bemærkninger til 2001-ændringen af erstatningsansvarsloven, jf. lovforslag L 143 af 10. januar 2001 om ændring af lov om erstatningsansvar

mv., Folketingstidende 2000-01 (2. samling), tillæg A, side 3521, kan det udledes, at 2002-niveauet for tilkendelse af tortgodtgørelse for fuldbyr-det voldtægt er ca. 60.000 kr., mens det for fuldbyrdet voldtægt i meget grove tilfælde er ca. 70.000 kr., og for fuldbyrdet voldtægt i ganske særlige tilfælde er 80.000-90.000 kr. eller højere. Ved forsøg på voldtægt tilkendes ca. 30.000-40.000 kr. i tortgodtgørelse, mens der for incest mod mindreårige som udgangspunkt tilkendes mindst ca. 20.000 kr.

Henset til at beløbene ikke har været reguleret siden 2001, foreslås det, at disse beløb som udgangspunkt forhøjes med ca. 1/3. Herved sikres det bl.a., at der tages hensyn til den lønudvikling, der har fundet sted siden 2002. Samtidig foreslås det, at tortgodtgørelsen i sager om fuldbyrdet voldtægt forhøjes med yderligere ca. 1/3. Disse forhøjelser indebærer, at det forudsættes, at niveauet for tortgodtgørelse ved fuldbyrdet voldtægt er ca. 100.000 kr., som kan stige til omkring 116.000 kr. i meget grove tilfælde, og ca. 133.000-150.000 kr. eller højere i ganske særlige tilfælde. Ved forsøg på voldtægt vil niveauet for tortgodtgørelsen skulle være ca. 40.000-53.000 kr., mens det for incest mod mindreårige vil skulle være mindst ca. 26.000 kr.

De nævnte niveauer er udtryk for 2017-niveauer. Det forudsættes således, at domstolene, når de fremover udmåler tortgodtgørelse i sager om seksuelle overgreb, tager hensyn til den almindelige lønudvikling, jf. principperne i erstatningsansvarslovens § 15. Herved sikres det, at godtgørelsesniveauerne ikke stagnerer på 2017-niveau.

Den foreslåede tilføjelse til erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, hvorefter det ved fastsættelsen af tortgodtgørelse også kan tillægges vægt, at den seksuelle krænkelse er begået over for en person under 18 år, indebærer, at domstolene ved fastsættelsen af tortgodtgørelsen i sager om seksuelle krænkelse af børn udover krænkelsens grovhed, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt kan lægge vægt på antallet af overgreb, den tidsmæssige udstrækning af overgrebene, barnets alder, og at overgrebene er begået af en person, som barnet har et særligt tillids- eller afhængighedsforhold til. Herudover kan det tillægges vægt i disse sager, at andet seksuelt forhold end samleje over en årrække kan være meget traumatiserende for et barn, da barnet kan have svært ved at sondre imellem de forskellige former for seksuelt misbrug.

Der bør i sager om grove tilfælde af seksuelt misbrug af børn, som strækker sig over en årrække, og hvor forurettede har et tillids- eller afhængighedsforhold til gerningsmanden, gælde en nedre grænse på 150.000 kr. for tortgodtgørelserne.

Sager om grove tilfælde af seksuelt misbrug af børn vil være karakteriseret ved, at der har været tale om seksuelle krænkelser, som går videre end blufærdighedskrænkelser.

Grove tilfælde af seksuelt misbrug af børn er derimod ikke begrænset til tilfælde, hvor det seksuelle misbrug består i samleje med barnet. Grove tilfælde af seksuelt misbrug kan således også bestå i andet seksuelt forhold end samleje, hvor gerningspersonen eksempelvis pga. barnets alder ikke har kunnet gennemføre samleje med barnet.

Derudover forudsættes den nedre grænse på 150.000 kr. anvendt i sager, hvor det seksuelle misbrug har strakt sig over en årrække. Det kan dog ikke afvises, at den nedre grænse også kan være relevant, hvor det seksuelle misbrug har fundet sted henover ét år, hvis der har været tale om hyppige overgreb. Endelig er det ikke kun i familieforhold, at barnet kan have et tillids- eller afhængighedsforhold til gerningspersonen. Et sådant forhold kan også forekomme uden for familieforhold, hvor gerningspersonen eksempelvis regelmæssigt har passet barnet, eller har haft en venskabelig eller familiemæssig relation til barnets familie, og således regelmæssigt har haft kontakt med barnet.

Den nedre grænse på 150.000 er udtryk for 2017-niveau. For at sikre at niveauet ikke stagnerer, forudsættes det, at domstolene, når de fremover udmåler tortgodtgørelse i sager om grove tilfælde af seksuelt misbrug af børn, tager hensyn til den almindelige lønudvikling, jf. principperne i erstatningsansvarslovens § 15.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3 i de almindelige bemærkninger.”

Anbringender

A og B har anført navnlig, at de seksuelle overgreb begået imod dem er omfattet af anvendelsesområdet for minimumsgodtgørelsen på 150.000 kr. Dette beløb udgør derfor det nedre udgangspunkt for udmåling af deres tortgodtgørelser.

Sager om grove tilfælde af seksuelt misbrug af børn er efter forarbejderne til erstatningsansvarslovens § 26 karakteriseret ved, at der er tale om seksuelle krænkelser, som går videre end blufærdighedskrænkelser. Grove tilfælde er ikke begrænset til tilfælde, hvor det seksuelle misbrug består i samleje med barnet. I sådanne sager skal der fastsættes en tortgodtgørelse på mindst 150.000 kr. Det samme gælder ifølge forarbejderne i sager, hvor det seksuelle misbrug har strakt sig over en årrække, og i sager, som har fundet sted over ét år, hvis der har været tale om hyppige overgreb.

C er dømt for i perioder ugentligt at have begået overgreb i 3 år for så vidt angår A og i 5 år for så vidt angår B. Alle overgrebene i Bs tilfælde og en stor del af overgrebene i As tilfælde er tidsmæssigt omfattet af minimumsniveauet efter lovændringen i 2018. Herudover har overgrebene haft en karakter og et omfang, som er omfattet af minimumsniveauet. Det bør i den forbindelse tillægges vægt, at andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 12 år over en længere periode kan være meget traumatiserende for et barn, som ikke kan sondre mellem forskellige former for misbrug.

De bør derfor begge som minimum få tilkendt godtgørelse på 150.000 kr. For Bs vedkommende bør tortgodtgørelsen forhøjes under hensyn til sagens karakter, herunder grovheden, omfanget og varigheden af de seksuelle overgreb.

Kravene skal derudover forhøjes under hensyntagen til den almindelige lønudvikling siden 2017 som forudsat i forarbejderne til ændringsloven fra 2018.

C har anført navnlig, at betingelserne ikke er opfyldt for at tilkende A den minimumsgodtgørelse på 150.000 kr., der er nævnt i forarbejderne til ændringsloven fra 2018.

De overgreb, han blev dømt for at have begået over for A, har ikke strakt sig over en årrække efter ændringslovens ikrafttræden, men derimod alene over en periode på knap halvandet år. Der er således ikke den nødvendige tidsmæssige udstrækning af overgrebene for at kunne tilkende minimumsgodtgørelsen.

Overgrebene har desuden ikke en tilstrækkelig grovhed til at udløse minimumsgodtgørelsen. Minimumsgodtgørelsen må isoleres til tilfælde, som i grovhed ligger tæt op ad grovheden for et samleje, eksempelvis hvor gerningsmanden har givet eller modtaget oralsex, eller hvor gerningsmanden har indført fingre eller genstande i forurettedes kønsdele. Dette er ikke tilfældet i forhold til A, hvor overgrebene primært er karakteriseret ved, at han har formået at få A til at manipulere sit lem, mens hun har ligget ved siden af ham i hans seng.

Henset til omstændighederne i sagen, herunder overgrebenes karakter, er en tortgodtgørelse til A på 50.000 kr. passende.

For så vidt angår B anerkendes det, at tortgodtgørelsen bør udmåles med udgangspunkt i den nedre grænse på 150.000 kr. Der er dog ikke grundlag for at tilkende en højere tortgodtgørelse end 200.000 kr.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

C blev ved landsrettens dom fundet skyldig i en række seksuelle overgreb begået mod sine to mindreårige døtre.

Han blev således i forhold til sin ene datter, A, født den 22. august 2008, fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 210, stk. 1, jf. stk. 3, om andet seksuelt forhold end samleje med en slægtning i nedstigende linje, overtrædelse af § 216, stk. 2, 1. pkt., jf. § 225, om voldtægt ved andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 12 år og overtrædelse af § 232, stk. 1, 2. pkt., om blufærdighedskrænkelse. De seksuelle overgreb fandt sted på deres fælles bopæl i perioden fra ca. august 2016 til ca. august 2019, hvor datteren var 8-10 år gammel. Overgrebene bestod i, at han adskillige gange, i perioder ugentligt, formåede datteren til at onanere sin penis, herunder flere gange til udløsning, ligesom han mange gange under datterens tilstedeværelse og påsyn onanerede til udløsning, hvor han i nogle tilfælde ramte hende på kroppen med sin sæd, ligesom han flere gange tungekysede hende.

I forhold til sin anden datter, B, født den 12. april 2010, blev han fundet skyldig i overtrædelse af de samme bestemmelser samt overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt., jf. til dels § 225, om voldtægt af et barn under 15 år, herunder ved andet seksuelt forhold end samleje. De seksuelle overgreb fandt sted på deres fælles bopæl i perioden fra ca. april 2018 til juni 2023, hvor datteren var 8-13 år gammel. Overgrebene bestod i, at han ikke under 10-15 gange og senest den 24. juni 2023 havde samleje med sin dengang 12-13-årige datter. Overgrebene bestod endvidere i, at han adskillige gange, i perioder ugentligt, slikkede sin dengang 8-13-årige datter i skridtet, indførte fingre i hendes skede og formåede hende til at onanere og sutte på sin penis. Desuden bestod overgrebene i, at han mange gange onanerede til udløsning under datterens tilstedeværelse og påsyn, hvor han i nogle tilfælde ramte hende på kroppen med sin sæd, ligesom han flere gange tungekysede hende.

C blev ved landsrettens dom idømt fængsel i 8 år.

Døtrene har under sagen fremsat erstatningskrav mod C i anledning af overgrebene. Sagen for Højesteret angår alene spørgsmålet om størrelsen af godtgørelserne for tort efter erstatningsansvarslovens § 26.

Erstatningsansvarslovens § 26

Efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens person, betale den forurettede godtgørelse for tort.

Ved fastsættelsen af godtgørelsen kan det tillægges vægt, at krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af bestemmelser i

straffelovens kapitel 23 (forbrydelser i familieforhold) eller kapitel 24 (seksualforbrydelser), herunder at krænkelsen er begået over for en person under 18 år, jf. § 26, stk. 2, 1. pkt.

Bestemmelsen i § 26, stk. 2, blev senest ændret af betydning for denne sag ved lov nr. L 140 af 28. februar 2018, der trådte i kraft den 1. april 2018 med virkning for skader, der indtræder efter lovens ikrafttræden.

Det fremgår af forarbejderne hertil, at der ved fastsættelsen af tortgodtgørelser i sager om seksuelle krænkelser af børn ud over krænkelsens grovhed, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt også særligt bør tages hensyn til den tidsmæssige udstrækning af overgrebene, antallet af overgreb, barnets alder samt tillids- og afhængighedsforholdet mellem offer og gerningsperson. Derudover bør det tillægges vægt, at også andet seksuelt forhold end samleje med et barn over en årrække kan være meget traumatiserende for barnet, da barnet kan have svært ved at skelne mellem de forskellige former for seksuelt misbrug.

Det fremgår endvidere af forarbejderne, at der bør ske en generel forhøjelse af tortgodtgørelsesniveauerne i sager om seksuelle krænkelser, sådan at niveauet for alle seksuelle krænkelser forhøjes med ca. 1/3 i forhold til niveauet før lovændringen. I sager om fuldbyrdet voldtægt skal godtgørelsesniveauet forhøjes med yderligere ca. 1/3 for at afspejle disse overtrædelsers særligt alvorlige karakter. I sager om grove tilfælde af seksuelt misbrug af børn, hvor forurettede har et tillids- eller afhængighedsforhold til gerningspersonen, skal der gælde en nedre grænse på 150.000 kr. for tortgodtgørelserne.

Sager om grove tilfælde af seksuelt misbrug af børn er ifølge forarbejderne karakteriseret ved, at der har været tale om seksuelle krænkelser, som går videre end blufærdighedskrænkelser. Grove tilfælde af seksuelt misbrug af børn er ifølge forarbejderne ikke begrænset til tilfælde, hvor det seksuelle misbrug består i samleje med barnet. Grove tilfælde af seksuelt misbrug kan således også bestå i andet seksuelt forhold end samleje, hvor gerningspersonen eksempelvis på grund af barnets alder ikke har kunnet gennemføre samleje med barnet. Derudover forudsættes den nedre grænse på 150.000 kr. anvendt i sager, hvor det seksuelle misbrug har strakt sig over en årrække. Det kan dog efter forarbejderne ikke afvises, at det også kan være relevant at anvende den nedre grænse, hvis det seksuelle misbrug har fundet sted henover ét år, hvis der har været tale om hyppige overgreb.

Det følger desuden af forarbejderne, at de beløb og beløbsgrænser, der er nævnt i forarbejderne, er udtryk for 2017-niveau, og at beløbene bør reguleres i overensstemmelse med principperne i erstatningsansvarslovens § 15.

Det følger heraf, at der skal ske en regulering af godtgørelsesniveauet frem til det tidspunkt, hvor godtgørelsen kunne kræves betalt efter erstatningsansvarslovens § 16, stk. 1. Højesteret finder, at reguleringen passende kan nedrundes til det nærmeste beløb, der er delelig med 5.000 kr.

Fastsættelse af tortgodtgørelsen til A

C er som nævnt dømt for bl.a., at han adskillige gange fra august 2016 til august 2019, i perioder ugentligt, formåede sin 8-10-årige datter, A, til at onanere sin penis, herunder flere gange til udløsning. A havde i kraft af sit familieforhold et tillids- eller afhængighedsforhold til ham.

Allerede som følge af karakteren og hyppigheden af de seksuelle overgreb, der fandt sted efter den 1. april 2018, finder Højesteret, at den nedre grænse på 150.000 kr. for tortgodtgørelsen finder anvendelse.

På den anførte baggrund, og da der skal ske en regulering af godtgørelsesbeløbet frem til 2024, jf. principperne i erstatningsansvarslovens § 15, jf. § 16, stk. 1, finder Højesteret, at tortgodtgørelsen til A skal fastsættes til 175.000 kr. i overensstemmelse med hendes påstand.

Fastsættelse af tortgodtgørelsen til B

Efter karakteren og hyppigheden af de seksuelle overgreb, som C udsatte sin 8-13-årige datter, B, for over en periode på 5 år, fastsætter Højesteret i overensstemmelse med hendes påstand tortgodtgørelsen til 350.000 kr. svarende til 300.000 kr. i 2017-niveau.

Konklusion

Højesteret forhøjer tortgodtgørelsen til A til 175.000 kr. og tortgodtgørelsen til B til 350.000 kr. Beløbene forrentes som anført nedenfor.

THI KENDES FOR RET:

C skal betale 175.000 kr. til A. Beløbet forrentes efter erstatningsansvarslovens § 16 af 150.000 kr. fra den 18. februar 2024 og af 25.000 kr. fra den 16. juli 2025.

C skal betale 350.000 kr. til B. Beløbet forrentes efter erstatningsansvarslovens § 16 fra den 18. februar 2024.

Statskassen skal i sagsomkostninger for Højesteret betale i alt 50.000 kr. til A og B.

De idømte beløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse.

Sagsomkostningsbeløbet forrentes efter rentelovens § 8 a.